

รูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิต ในวิถีชีวิตใหม่

ศิริงาม แผลงชีพ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ 2) ศึกษาปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ และ 3) พัฒนารูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานห้องสมุด และ/หรือ ปฏิบัติงานในห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตในช่วงชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ chi-square และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance – *F*-test) ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริการห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในการบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ตรงกันมากที่สุดในทุกบริการคือ ควรมีให้บริการแต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ 2) กิจกรรมห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตให้ความคิดเห็นตรงกันมากที่สุด ในกิจกรรมส่วนใหญ่ คือ ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์ มีเพียงกิจกรรมเล่นิทาน กิจกรรมการฉายภาพยนตร์ และกิจกรรมการจัดนิทรรศการ ที่มีความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3) ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในปัญหาด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรมอยู่ในระดับมาก 4) ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานในห้องสมุด และประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดต่างกัน มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ห้องสมุดโรงเรียน; การบริการสารสนเทศ; กิจกรรมของห้องสมุด; โรงเรียนสาธิต; วิถีชีวิตใหม่

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อีเมล siringam.p@ru.ac.th

Library Services and Activities of the Demonstration School Libraries in the New Normal

Siringam Plangcheep²

Abstract

The research aimed to 1) study the opinions on services and activities of the Demonstration School Libraries in the New Normal; 2) study the problems of services and activities of the Demonstration School Libraries in the New Normal, and 3) develop a service model and activities of the Demonstration School Libraries in the New Normal. The samples for this research comprised 66 library staff, selected through simple random sampling. The data were obtained from a questionnaire and analyzed using percentage, mean, standard deviation, and chi-square. Statistical hypothesis testing was employed to compare means through one-way analysis of variance (*F*-test). The research revealed significant results. First, concerning library services, the library staff of the Demonstration School Library had the most consistent opinion on the service in the New Normal; it should be available but with a changed service model through electronic channels or online. Second, regarding library activities, the library staff of the Demonstration School Library gave the most unanimous opinions on six activities: activities should be organized through online channels. However, for storytelling activities, film screening activities, and exhibition activities, the opinion was that the same activities should be organized as in the pre-New Normal but with a limited number of participants. Third, the Demonstration School Library staff had a moderate level of opinions on all aspects of the problem overall. When considering each aspect, it was found that the library staff of the Demonstration School Library had a high level of opinion on the problem of the service and activities management model. Fourth, the results of comparing the library staff's opinion on the problem of service and activities of the Demonstration School Library in the New Normal, with different educational backgrounds, job positions in the library, and experience in working in the libraries overall, showed no significant differences.

Keyword: School library, Information services, Library activity,
Demonstration School, New normal

² Assistant Professor, Department of Library Science, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University. E-mail: siringam.p@rumail.ru.ac.th

บทนำ

โรคโควิด 19 เป็นหนึ่งในโรคอุบัติใหม่ (Sawanpanyaloed, 2021) ที่เป็นโรคติดต่อซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัส และแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านทางละอองน้ำมูกจากจมูกหรือน้ำลายจากปาก (World Health Organization, 2021) ความรุนแรงของโรคขึ้นอยู่กับจำนวนเชื้อและความลึกของเชื้อที่เข้าไปในปอด หากผู้ป่วยไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานได้ทันเพราะเม็ดเลือดขาวเพิ่งพบกับไวรัสเป็นครั้งแรก ผู้ป่วยจึงอาจเสียชีวิตได้ (Leelarasamee, 2020) โรคนี้ยังอยู่ระหว่างการศึกษา และยังไม่มียารักษาเฉพาะ ปัจจุบันมีการพัฒนาวัคซีนสำหรับป้องกัน แต่ความรุนแรงของเชื้อโรคและการกลายพันธุ์ของเชื้อโรครวมยังมีเป็นจำนวนมาก

รัฐบาลกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค เช่น การปิดเมืองหรือปิดประเทศ (lockdown) ทำให้การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ต้องหยุดดำเนินการ รวมถึงสถาบันการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่โรงเรียน และมหาวิทยาลัย โดยช่วงการระบาดระลอกแรก (เดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2563) และการระบาดที่มีความรุนแรงและรวดเร็วอีกครั้ง คือการระบาดระลอกที่ 3 (1 เมษายน พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา) ซึ่งการระบาดระลอกที่ 3 มีพื้นที่ระบาดหนักในหลายพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ การแพร่ระบาดครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและคนในชุมชน เนื่องจากการติดเชื้อมากขึ้นในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนเด็กติดเชื้อมากขึ้นสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (Samkosed, 2021) ดังนั้น รัฐบาลได้ออก ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ 20) (2021, p. 25) ใจความโดยสรุป

“... ข้อ 1 (1) ห้ามการใช้อาคารหรือสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภทเพื่อการจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมากทำให้เสี่ยงต่อการแพร่โรค”

จากประกาศของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้โรงเรียนทุกแห่งต้องปิดทำการทั้งหมดอีกครั้งเมื่อถึงกำหนดเปิดภาคเรียน (17 พฤษภาคม พ.ศ. 2564) แต่จำนวนผู้ติดเชื้อยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร และจังหวัดอื่น ๆ ไม่สามารถเปิดเรียนตามปกติได้ ต้องจัดการเรียนการสอนเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล (On Air, Online, On Demand, On Hand ผ่านทางไปรษณีย์) เท่านั้น แม้ว่าจังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่มีรายชื่อเป็นพื้นที่ควบคุม แต่หากต้องการเปิดเรียนตามปกติ โรงเรียนจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมของระบบ Thai Stop Covid + (TSC+) และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดก่อน (Rohitasthira, 2021)

จากมาตรการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้โรงเรียนและมหาวิทยาลัยทุกแห่งทั่วประเทศดำเนินการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด และหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้งักโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต้องหยุดดำเนินการ เช่น ห้องสมุดปิดการดำเนินงาน บางห้องสมุดถึงแม้จะปิดในทางกายภาพ แต่ก็ยังสามารถจัดบริการให้แก่ผู้ใช้ได้ เช่น ห้องสมุดระดับมหาวิทยาลัย สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดตัวบริการ “บริการส่งให้ด้วยใจสู้ภัยโควิด-19” โดยจัดให้บริการยืมหนังสือ จัดส่งทาง

ไปรษณีย์ EMS แกนนิสิต คณาจารย์ และนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulalongkorn University, Office of Academic Resources, 2020) เช่นเดียวกันกับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ให้บริการยืมหนังสือได้จากโครงการ Book@Home Delivery บริการจัดส่งหนังสือถึงมือผู้ใช้บริการ โดยผู้ใช้สามารถเลือกได้ว่า จะรับด้วยตนเองที่ห้องสมุด หรือให้จัดส่งทางไปรษณีย์ (Srinakharinwirot University, Central Library, 2020) หอสมุดแห่งชาติ ให้บริการสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Ebook) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journal) รวมทั้งคลิปวิดีโอ (National Library of Thailand, 2021) ส่วนห้องสมุดประชาชน เช่น ห้องสมุดประชาชนอำเภอแก่งคอย เผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Public Library in Kaeng Khoi, 2020) ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี มีบริการสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอ เป็นต้น (Suan Lumpini Discovery Learning Library, 2021) ส่วนห้องสมุดระดับโรงเรียน ห้องสมุดบางแห่งเริ่มมีการให้บริการและจัดกิจกรรมออนไลน์ เช่น ห้องสมุดโรงเรียนรุ่งอรุณ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้เปิดให้บริการยืม-คืนหนังสือออนไลน์ โดยการสืบค้นหนังสือในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ แล้วแจ้งหนังสือที่ต้องการทางเพจห้องสมุดโรงเรียนรุ่งอรุณ หรือทางแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) แล้วมารับหนังสือที่จุดรับหนังสือหน้าห้องสมุด พร้อมกรอกแบบฟอร์มยืมหนังสือที่เตรียมไว้ให้ ส่วนห้องสมุดโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ในปี พ.ศ. 2562 ก่อนเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ได้จัดกิจกรรมงานสัปดาห์รักการอ่าน “พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562” ในวันที่ 5-9 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ภายในงานมีการจัดนิทรรศการ “พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562” กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การบรรยายเรื่อง “การเท่เรือพระราชพิธีทางชลมารค” กิจกรรมประดิษฐ์งานหัตถกรรมจากวัสดุเหลือใช้ ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะการจัดงานในพื้นที่ของโรงเรียนและห้องสมุด โดยมีผู้เข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก (Bodindecha (Sing Singhaseni) School library, 2019) แต่ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งอยู่ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ห้องสมุดยังคงจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน แต่เป็นรูปแบบการตอบคำถามออนไลน์ และได้รับเกียรติบัตรผ่านทาง e-mail (Bodindecha (Sing Singhaseni) School library, 2021) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามครูบรรณารักษ์โรงเรียนจำนวน 4 คน จำแนกเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานคร (จำนวน 2 คน) และโรงเรียนในพื้นที่ต่างจังหวัด (จำนวน 2 คน) สรุปการดำเนินการ คือ ห้องสมุดโรงเรียนเอกชน ครูบรรณารักษ์ยังคงดำเนินงานในหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นในส่วนการบริการของห้องสมุด จึงมีบริการแก่ครูที่เดินทางมาปฏิบัติงาน ณ โรงเรียนเท่านั้น ส่วนโรงเรียนที่สังกัดรัฐบาลปิดบริการ จะมีเพียงการบริการสารสนเทศทั่วไปผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “รูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่” เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในการดำเนินการบริการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและครูในวิถีชีวิตใหม่ เพราะการเรียนรู้ของนักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยสารสนเทศ และกิจกรรมจากแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนที่มีครูบรรณารักษ์ ทำหน้าที่คัดเลือก จัดหาและจัดระบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้กิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนส่งผลดีต่อนักเรียนในด้านการอ่าน พบว่าทักษะการอ่านดีขึ้น คะแนนการเรียนดีขึ้น และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของห้องสมุดในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการ

ปรับตัวของบุคลากรหรือบรรณารักษ์ที่ทำงานในห้องสมุด (Youngsukying, 2020) แต่ไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพราะโรคโควิด-19 เป็นโรคที่สามารถแพร่เชื้อได้อย่างรวดเร็ว ไม่มียารักษาโดยเฉพาะ ดังนั้นโรคนี้จึงจะยังคงอยู่กับประเทศไทยไปอีกนาน อย่างไรก็ตาม มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ของเด็กจะหยุดนิ่งไม่ได้ ห้องสมุดโรงเรียนถือเป็นหน่วยงานสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยห้องสมุดจะทำหน้าที่จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศการเรียนรู้แก่นักเรียน เช่น หนังสือ วัสดุการเรียน โสตทัศนวัสดุ และในส่วนของครู ห้องสมุดเป็นหน่วยงานสนับสนุนการสอนของครู โดยครูจัดการสอนตามแผนการเรียนรู้ ดังนั้นจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจากห้องสมุด การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุด โดยเฉพาะการบริการและจัดกิจกรรมห้องสมุด ดังนี้

- 1) เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในการดำเนินการบริการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตใหม่
- 2) เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานระดับนโยบายในการกำหนดนโยบายการบริการและกิจกรรมที่เหมาะสม และ
- 3) เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงกระบวนการวิชาที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานห้องสมุด และ/หรือ ปฏิบัติงานในห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 80 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานห้องสมุด และ/หรือ ปฏิบัติงานในห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 66 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 42-43) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของจำนวนกลุ่มประชากร 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (multiple choices) เพื่อสอบถามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (multiple choices) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดในวิถีชีวิตใหม่

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ โดยใช้มาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 สร้างข้อคำถามของการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียน

3.3 สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยฉบับร่างตามตัวแปรที่ต้องการวัดสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.4 นำเครื่องมือเพื่อการวิจัยฉบับร่างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถาม และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of item objective congruence: IOC) กับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง/เกี่ยวข้อง	กำหนดให้คะแนนเป็น +1
มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ	กำหนดให้คะแนนเป็น 0
มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง/ไม่เกี่ยวข้อง	กำหนดให้คะแนนเป็น -1

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไปไว้เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล

3.6 นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับห้องสมุดโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 แห่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์และความเชื่อถือได้ของข้อมูล

3.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น

3.9 ปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจำนวน 66 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนสาธิตตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 25 เมษายน 2565 ถึง 20 มิถุนายน 2565 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนสาธิตจำนวน 37 ฉบับ (ร้อยละ 56.06 ของกลุ่มตัวอย่าง)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยในนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ (multiple choices) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ (multiple choices) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ (percentage) และ chi-square

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยค่าแทนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation – SD) โดยกำหนดเกณฑ์เทียบระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนไว้ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance – *F*-test)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่เป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิต จำนวนทั้งสิ้น 37 คน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 48.64 มีตำแหน่งงานในห้องสมุดเป็นครูบรรณารักษ์ (ระดับปฏิบัติการ) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.54 และมีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดที่กลุ่มอายุงาน 1-5 ปี มากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 29.72

2. ความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ ดังนี้

2.1 *บริการยืม-คืนของห้องสมุด* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นการส่งทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นการส่งทางไปรษณีย์หรือนัดรับ และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่

2.2 *บริการยืมระหว่างห้องสมุด* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นการส่งทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นการส่งทางไปรษณีย์หรือนัดรับ และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่

2.3 *บริการพื้นที่อ่านของห้องสมุด* ควรให้บริการ แต่จำกัดจำนวนผู้ใช้พื้นที่อ่านมากที่สุด รองลงมาคือควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.4 *บริการหนังสือจอง* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่

2.5 *บริการหนังสือสำรอง* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น และน้อยที่สุดคือ ควรปิดบริการ

2.6 *บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.7 *บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ และน้อยที่สุดคือ มีความคิดเห็นอื่น ๆ

2.8 *บริการรวบรวมบรรณานุกรม* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ควรให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ และน้อยที่สุดคือ ควรปิดบริการ แต่อำนวยความสะดวกหากผู้ใช้ร้องขอเป็นรายบุคคล

2.9 *บริการสืบค้นสารสนเทศ* ควรให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือมีความคิดเห็นอื่น ๆ และน้อยที่สุดคือ ควรให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.10 *บริการสอนการใช้ห้องสมุด* ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรมีให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ และน้อยที่สุดคือ ควรมีให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.11 *บริการสำเนาเอกสาร* ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด เท่ากันกับ ควรปิดบริการ แต่อำนวยความสะดวกหากผู้ใช้ร้องขอเป็นรายบุคคล รองลงมาคือมีความคิดเห็นอื่น ๆ และน้อยที่สุดคือ ควรปิดบริการ

2.12 *บริการนำส่งเอกสาร* ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรมีให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น และน้อยที่สุดคือ ควรปิดบริการ

2.13 *บริการอินเทอร์เน็ต* ควรมีให้บริการผ่านช่องทาง VPN (Virtual Private Network) มากที่สุด รองลงมาคือควรมีให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ เท่ากันกับ ควรมีให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น และน้อยที่สุดคือ ควรปิดบริการ แต่อำนวยความสะดวกหากผู้ใช้ร้องขอเป็นรายบุคคล เท่ากันกับ ควรปิดบริการ

2.14 *บริการคู่มือการใช้ห้องสมุด* ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือมีความคิดเห็นอื่น ๆ และน้อยที่สุดคือ ควรมีให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่

2.15 *บริการคู่มือการใช้ฐานข้อมูล* ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรมีให้บริการแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ เท่ากันกับ มีความคิดเห็นอื่น ๆ และน้อยที่สุดคือควรมีให้บริการเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.16 *กิจกรรมการเสวนาทาน* ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์ และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม แต่อำนวยความสะดวกหากผู้ใช้ร้องขอเป็นรายครั้ง

2.17 *กิจกรรมการเล่าเรื่องหนังสือ* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม

2.18 *กิจกรรมการฉายภาพยนตร์* ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ เท่ากันกับ ไม่ควรจัดกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม แต่อำนวยความสะดวกหากผู้ใช้ร้องขอเป็นรายครั้ง

2.19 *กิจกรรมการจัดนิทรรศการ* ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์ และน้อยที่สุดคือ ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.20 *กิจกรรมการจัดแสดงหนังสือ* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ เท่ากันกับ ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกัน

กับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.21 *กิจกรรมการวิจารณ์หนังสือ* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม

2.22 *กิจกรรมการตอบคำถาม/ทนายปัญหา* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดเฉพาะกลุ่มคน หรือสมาชิกเท่านั้น

2.23 *กิจกรรมการประกวด* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม

2.24 *กิจกรรมจัดทำป้ายนิเทศ* ควรจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และน้อยที่สุดคือ ไม่ควรจัดกิจกรรม

3. ความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ จำแนกเป็นรายด้าน

รายการปัญหา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 ห้องสมุดไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.03	1.118	ปานกลาง
1.2 ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	2.84	1.014	ปานกลาง
1.3 ห้องสมุดขาดแคลนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	2.78	1.134	ปานกลาง
1.4 ห้องสมุดขาดแคลนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	2.84	1.068	ปานกลาง
รวมด้านการบริหารจัดการ	2.87	0.960	ปานกลาง

รายการปัญหา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	ความหมาย
2. ด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรม			
2.1 บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้จึงจำเป็นต้องปิดบริการหรืองดกิจกรรมนั้น	3.51	1.044	มาก
2.2 บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้จึงจำเป็นต้องสร้างบริการและกิจกรรมอื่นมาทดแทน	3.92	0.829	มาก
รวมด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรม	3.71	0.777	มาก
3. ด้านบุคลากรหรือผู้ให้บริการ			
3.1 บุคลากรห้องสมุดไม่มีความรู้หรือความชำนาญในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.22	1.158	ปานกลาง
3.2 บุคลากรห้องสมุดยังคงมีความคิดยึดติดกับรูปแบบบริการและกิจกรรมยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ ไม่อยากเปลี่ยนแปลง	2.92	1.010	ปานกลาง
3.3 ห้องสมุดขาดแคลนบุคลากรในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.24	1.164	ปานกลาง
รวมด้านบุคลากรหรือผู้ให้บริการ	3.12	0.966	ปานกลาง
4. ด้านผู้ใช้บริการ			
4.1 ผู้ใช้บริการไม่ทราบหรือไม่เข้าใจบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.43	0.959	ปานกลาง
4.2 ผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการเข้าถึงการบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.30	0.878	ปานกลาง
4.3 ผู้ใช้บริการไม่สะดวกเข้าใช้บริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่	3.49	0.989	ปานกลาง
รวมด้านผู้ใช้บริการ	3.40	0.857	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.21	0.707	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในปัญหาด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) รองลงมาคือ ด้านผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) ด้านบุคลากรหรือผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากคือ บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้ จึงจำเป็นต้องสร้างบริการและกิจกรรมอื่นเข้ามาทดแทน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้จึงจำเป็นต้องปิดบริการหรืองดกิจกรรมนั้น ($\bar{X} = 3.51$) และข้อปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้ใช้บริการไม่สะดวกเข้าใช้บริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.49$) ผู้ใช้บริการไม่ทราบหรือไม่เข้าใจบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.43$) ผู้ใช้บริการไม่ทราบวิธีการเข้าถึงการบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.30$) ห้องสมุดขาดแคลนบุคลากรในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.24$) บุคลากรห้องสมุดไม่มีความรู้หรือความชำนาญในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.22$) ห้องสมุดไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.03$) บุคลากรห้องสมุดยังคงมีความคิดยึดติดกับรูปแบบบริการและกิจกรรมยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ ไม่อยากเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 2.92$) ห้องสมุดขาดแคลนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 2.84$) ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 2.84$) และห้องสมุดขาดแคลนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 2.78$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานในห้องสมุด และประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด

ปัญหาการบริการและกิจกร ของห้องสมุดโรงเรียนสาธิต วิถีชีวิตใหม่	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ระหว่างกลุ่ม	0.142	2	0.071	0.136	.874
	ภายในกลุ่ม	17.866	34	0.525		
	รวม	18.009	36			
ตำแหน่งงานในห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2.737	4	.684	1.433	.246
	ภายในกลุ่ม	15.272	32	.477		
	รวม	18.009	36			
ประสบการณ์ในการทำงาน ห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	3.483	5	.697	1.487	.223
	ภายในกลุ่ม	14.526	31	.469		
	รวม	18.009	36			

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานในห้องสมุด และประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดต่างกัน มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ โดยสรุปมีดังนี้

การจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์มีบทบาทมากขึ้น และเป็นทางเลือกให้ผู้ใช้บริการ แต่ผู้ให้บริการบางคนอาจไม่สามารถเข้าถึงบริการและกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ได้ จึงควรมีรูปแบบบริการและกิจกรรมแบบเดิม แต่ปรับให้เหมาะสม อาจโดยการจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือมีการจัดบริการและกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็วในหลากหลายช่องทาง

ในการให้บริการออนไลน์ ถ้ามีระบบที่ดี สัญญาณการสื่อสารที่ดีพร้อม ห้องสมุดมีเครือข่ายออนไลน์ร่วมกับห้องสมุดโรงเรียนสาธิตด้วยกัน น่าจะทำให้บริการของห้องสมุดเป็นไปอย่างราบรื่น และการบริการและกิจกรรมควรเน้นเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาด แต่ไม่ควรงดบริการและกิจกรรมนั้น รวมทั้งควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดอย่างเพียงพอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่เป็นวิชาชีพโดยตรง และมีตำแหน่งงานในห้องสมุดเป็นครูบรรณารักษ์ (ระดับปฏิบัติการ) นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่จบวุฒิการศึกษาอื่น ๆ และไม่ได้มีตำแหน่งครูบรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดด้วย แสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่มีผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และดำรงตำแหน่งครูบรรณารักษ์ของห้องสมุด ซึ่งทั้งด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งงานที่ต่างกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นในบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ด้านละ 2 บริการจากทั้งหมด 15 บริการ ได้แก่ ด้านวุฒิการศึกษา คือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ และด้านตำแหน่งงาน คือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการรวบรวมบรรณานุกรม ซึ่งอาจทำให้ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตที่มีผู้ปฏิบัติงานที่ต่างวุฒิการศึกษา และต่างตำแหน่งงาน มีแนวความคิดจัดการบริการห้องสมุดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ต่างกัน นอกนั้นแล้ว บริการอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันมาก

ด้านประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ทำงานในห้องสมุดมานาน 1-5 ปี ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าอาจส่งผลทำให้มีแนวคิดในการจัดให้บริการของห้องสมุดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ โดยเฉพาะบริการยืม-คืน บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการรวบรวมบรรณานุกรม และบริการสำเนาเอกสาร แตกต่างจากกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า

ด้านความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ พบว่า เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานในห้องสมุด และประสบการณ์ในการทำงาน

ห้องสมุดแล้ว มีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตไม่ว่ามีวุฒิการศึกษาใด ตำแหน่งงานใดในห้องสมุด หรือมีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมากหรือน้อยเพียงใด ล้วนมีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นอาจเป็นเพราะว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดทุกคนอยู่ในสถานการณ์ และช่วงเวลาเดียวกัน ที่การทำงานในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่เป็นเรื่องใหม่ ยังไม่มีแนวปฏิบัติ หรือมาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดต้องปฏิบัติงาน หรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่าที่ทำได้ และเรียนรู้สิ่งใหม่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

2. งานบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ตรงกันมากที่สุดในทุกบริการคือ ควรมีให้บริการ แต่เปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Winata, Fadelina & Basuki (2021) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซียส่วนใหญ่ได้ปรับให้มีการบริการในแบบวิถีชีวิตใหม่ คือ การบริการที่เน้นรูปแบบออนไลน์ เช่น ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) หรือผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น และงานวิจัยของ Delaney et al. (2020) ที่ศึกษาห้องสมุดของสถานศึกษาในเครือสมาคมอุดมศึกษาเทคโนโลยีประเทศไอร์แลนด์ ที่ใช้การสนทนาทางออนไลน์ (online chat) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แทนที่โต๊ะประชาสัมพันธ์ และมีการเพิ่มบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยของ Harris (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของโรคโควิด 19 ต่อห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในแถบแคริบเบียน ผลการศึกษาพบว่า มีให้บริการตอบคำถามผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) และทางโทรศัพท์ และได้ปรับการให้บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด โดยปรับเป็นรูปแบบออนไลน์ และมีบริการนำส่งเอกสารแบบออนไลน์ และงานวิจัยของ Youngsukying (2020) ที่สำรวจการปรับตัวของห้องสมุดในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่า ได้ปรับเปลี่ยนบริการต่าง ๆ เป็นแบบออนไลน์ เช่น การยืมหนังสือผ่านทางออนไลน์ การให้บริการตอบคำถามทางสื่อสังคมออนไลน์ เพิ่มช่องทางการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด บริการสืบค้นสารสนเทศตามคำขอผ่านออนไลน์

สำหรับบริการพื้นที่อ่าน ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่มีความคิดเห็นเห็นว่า ควรมีให้บริการ แต่จำกัดจำนวนผู้ใช้พื้นที่อ่านที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Pluemsamrungsit & Sukanya (2021, p. 9) Youngsukying (2020) และ Shumaker (2021) ที่มีการจัดโต๊ะและเก้าอี้แบบเว้นระยะห่าง หรือติดตั้งฉากกั้น เพื่อลดการสัมผัสและการใกล้ชิดกันระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ และเปิดให้บริการพื้นที่อ่านเพียงบางส่วน

3. กิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดจำนวน 6 กิจกรรม (ได้แก่ กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมการจัดแสดงหนังสือ กิจกรรมการวิจารณ์หนังสือ กิจกรรมการตอบคำถาม/ทนายปัญหา กิจกรรมการประกวด และกิจกรรมจัดทำป้ายนิเทศ) คือ การจัดกิจกรรมผ่านทางช่องทางออนไลน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Youngsukying (2020) ที่พบว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ในเฟซบุ๊ก ทำหนังสือ e-book (ฟรี) และทำแบบทดสอบออนไลน์ เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมการฉายภาพยนตร์ และกิจกรรมการจัดนิทรรศการ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตให้ความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมแบบเดียวกันกับยุคก่อนวิถีชีวิตใหม่ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ทั้งกิจกรรมเล่านิทาน และกิจกรรมการฉายภาพยนตร์ อาจไม่ใช่กิจกรรมที่สามารถจัดออนไลน์ได้ เพราะการเล่านิทานในรูปแบบออนไลน์ไม่ใช่รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กที่ยังไม่ควรใช้อุปกรณ์หน้าจอต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมการฉายภาพยนตร์ อาจไม่ใช่กิจกรรมที่สามารถจัดออนไลน์ได้เช่นเดียวกันเพราะอาจมีปัญหาเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ ส่วนกิจกรรมการจัดนิทรรศการ หากจะจัดทำในรูปแบบออนไลน์จะต้องจัดการเรื่องอุปกรณ์ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ใช้จัดทำรูปแบบออนไลน์ และต้องดำเนินการเรื่องลิขสิทธิ์ของนิทรรศการอีกด้วย จึงอาจเป็นเหตุผลทำให้การจัดนิทรรศการในรูปแบบออนไลน์ทำได้ยากในห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaramillo & Valencia (2022) ศึกษาเรื่อง ห้องสมุดหลังการระบาดของโรคโควิด 19: ข้อพิจารณาจากประเทศเม็กซิโก พบว่า มีห้องสมุดจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 18.75) ของกลุ่มประชากร ที่ยังคงดำเนินการจัดงานต่าง ๆ ผ่านทางดิจิทัล เช่น การจัดนิทรรศการภาพถ่ายในรูปแบบดิจิทัล การจัดแสดงหนังสือในรูปแบบดิจิทัล ทั้งนี้ งานวิจัยของ Jaramillo & Valencia (2022) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดระดับมหาวิทยาลัยที่อาจมีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี และบุคลากรที่จะจัดทำรูปแบบออนไลน์มากกว่า

4. ปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นในปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ในระดับมากที่สุดด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้ จึงจำเป็นต้องสร้างบริการและกิจกรรมอื่นเข้ามาทดแทน รองลงมาคือ บริการและกิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจัดในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้จึงจำเป็นต้องปิดบริการหรืองดกิจกรรมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Cox (2020) ที่กล่าวว่า ในด้านพื้นที่เพื่อการอ่านจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ลดจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ให้น้อยลง รวมถึงโต๊ะสำหรับงานบริการต่าง ๆ ที่อาจจะไม่มีแล้ว แต่เปลี่ยนไปเป็นรูปแบบการบริการตนเอง (self service) หรือบริการแบบไร้สัมผัสมากขึ้น และในด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เป็นสาธารณะในห้องสมุด เช่น คอมพิวเตอร์ที่มีไว้ให้บริการก็จะหายไปกลายเป็นผู้ใช้บริการนำคอมพิวเตอร์ส่วนตัวมาใช้บริการเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Youngsukying (2020) ที่กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดในการให้บริการในวิถีชีวิตใหม่ว่าควรมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพิ่มช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ปิดพื้นที่สำหรับนั่งอ่าน งดนั่งอ่านในห้องสมุด มีให้บริการยื่น-คืนผ่านตู้ยืม-คืนอัตโนมัติ

สำหรับปัญหาบุคลากรห้องสมุดไม่มีความรู้หรือความชำนาญในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่ายังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเช่นเดียวกัน ข้อปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Igiriza et al. (2021) ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอินโดนีเซีย พบกับความท้าทายประการหนึ่งคือ บรรณารักษ์ยังไม่มีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนบรรณารักษ์โรงเรียนไม่มีความรู้ในการปรับตัว แต่อาจไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abrigo & Torres (2022) ที่พบว่า ทั้งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาในประเทศฟิลิปปินส์ มีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือแนวทางในตามสถานการณ์ต่าง ๆ และบรรณารักษ์

มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมการเรียนรู้แบบผสมผสานและรูปแบบการสอนแบบผสมผสานเป็นอย่างมากที่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นเพราะว่า งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาจากห้องสมุดหลายประเภททั้งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ แต่งานวิจัยของ Igiriza et al. (2021) และงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาโดยตรงกับห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งทำให้เห็นว่า หากเป็นห้องสมุดประเภทอื่น ที่ไม่ใช่ห้องสมุดโรงเรียน บุคลากรอาจสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี และไม่ประสบปัญหาในการปรับเปลี่ยนบริการของห้องสมุดในแบบวิถีชีวิตใหม่

สำหรับข้อปัญหาห้องสมุดไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดบริการและกิจกรรมรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ และห้องสมุดขาดแคลนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่ายังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Youngsukyng (2020) ที่พบว่าปัญหาด้านบุคลากรที่พบ คือ หน่วยงานไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เหมาะสม (ร้อยละ 14.75) และ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานที่บ้าน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 22.71)

5. รูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ ดังนี้

5.1 รูปแบบการบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

5.1.1 บริการภายในที่ตั้งห้องสมุด เป็นบริการที่จัดขึ้นและให้บริการแก่ผู้ใช้ที่มาใช้บริการภายในห้องสมุด โดยอาจจำกัดจำนวนผู้เข้าใช้บริการในพื้นที่ และช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อไม่ให้แออัดจนเกินไป เพิ่มพื้นที่ส่วนตัวของการอ่านมากขึ้น และมีเครื่องอัตโนมัติมาช่วยในการบริการตนเอง (self service) บริการลักษณะนี้ ได้แก่ บริการยืม-คืนผ่านเครื่องยืม-คืนอัตโนมัติ บริการพื้นที่อ่านที่เป็นส่วนตัว บริการการสอนการใช้ห้องสมุดที่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม

5.1.2 บริการนำส่ง-รับ เอกสารและทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด เป็นบริการที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการที่ต้องการได้ทรัพยากรสารสนเทศฉบับสิ่งพิมพ์ หรือเอกสารต่าง ๆ จากห้องสมุด โดยที่ไม่ต้องเดินทางมาห้องสมุดเพื่อรับด้วยตนเอง ด้วยการส่งไปรษณีย์ หรือบริการส่งเอกสารจากบริษัทเอกชน บริการของห้องสมุดที่จัดทำได้ในลักษณะนี้ ได้แก่ บริการยืม-คืน บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการสำเนาเอกสาร บริการนำส่งเอกสาร

5.1.3 บริการออนไลน์ เป็นการให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้โปรแกรมประยุกต์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ มาช่วยในการบริการ บริการออนไลน์สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

5.1.3.1 บริการออนไลน์ ควบคู่กับ บริการนำส่ง-รับ เอกสารและทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด บริการลักษณะนี้ ได้แก่ บริการหนังสือจอง บริการหนังสือสำรอง บริการสำเนาเอกสาร ที่ผู้ใช้บริการสามารถกรอกแบบฟอร์มออนไลน์เพื่อขอรับบริการ และจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศหรือเอกสารทางไปรษณีย์ หรือบริการส่งเอกสารจากบริษัทเอกชน

5.1.3.2 บริการออนไลน์เพียงอย่างเดียว ได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการสืบค้นสารสนเทศ บริการคู่มือการ

ใช้ห้องสมุด บริการคู่มือการใช้ฐานข้อมูล บริการการใช้อินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายห้องสมุดผ่านทางระบบ VPN (Virtual Private Network)

5.2 รูปแบบกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

5.2.1 กิจกรรมภายในที่ตั้งห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในห้องสมุด โดยอาจจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล และปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กิจกรรมลักษณะนี้ ได้แก่ กิจกรรมเล่นิทาน กิจกรรมการฉายภาพยนตร์

5.2.2 กิจกรรมออนไลน์ เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้โปรแกรมประยุกต์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ กิจกรรมลักษณะนี้ ได้แก่ กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมการวิจารณ์หนังสือ กิจกรรมการตอบคำถาม/ทนายปัญหา กิจกรรมการประกวด

5.2.3 กิจกรรมแบบผสม เป็นการผสมผสานการจัดกิจกรรมทั้งแบบภายในที่ตั้งห้องสมุดและออนไลน์ กิจกรรมลักษณะนี้ ได้แก่ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ กิจกรรมการจัดแสดงหนังสือ กิจกรรมจัดทำป้ายนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ พบว่าปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากเรียงเป็นรายด้านจากปัญหามากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรม ด้านผู้ใช้บริการ ด้านบุคลากรหรือผู้ให้บริการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านรูปแบบการจัดบริการและกิจกรรม ห้องสมุดควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ บางเทคโนโลยีสามารถใช้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น การสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ผ่าน Google form การเผยแพร่คลิปวิดีโอบน YouTube เป็นต้น แต่สำหรับบางเทคโนโลยีต้องลงทุนทั้งฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์เพื่อการใช้งานอย่างสมบูรณ์ เช่น การถ่ายทำคลิปวิดีโอที่ต้องใช้ไมค์และกล้องที่ดี เพื่อให้ภาพและเสียงที่คมชัด ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องมีการวางแผนงบประมาณ เพื่อการลงทุนใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

1.2 ด้านผู้ใช้บริการ ในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสาธิต ผู้ใช้บริการไม่สะดวกเข้าใช้บริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ และไม่ทราบวิธีการเข้าถึงบริการและกิจกรรมดังกล่าวด้วย ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรประชาสัมพันธ์บริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้มากขึ้นผ่านสื่อหลายชนิดในการประชาสัมพันธ์ เช่น การใช้สื่อดั้งเดิมในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับ จุลสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น การใช้สื่อใหม่ในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ อีเมล เป็นต้น

1.3 ด้านบุคลากรหรือผู้ให้บริการ นอกเหนือจากการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดบริการและกิจกรรมในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่แล้ว ห้องสมุดควรมีการอบรมการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านั้นให้ผู้ปฏิบัติงานด้วย และถ้าจำเป็นอาจจะต้องเพิ่มบุคลากรที่เชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยีเฉพาะด้าน เช่น การถ่ายทอดสดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ต้องใช้กล้องความคมชัดสูง สายสัญญาณต่าง ๆ เครื่องควบคุมเสียง

เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้เป็นอุปกรณ์ที่มีราคาสูง และมีการใช้งานที่สลับซับซ้อน หากใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจะทำให้สามารถทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพและแก้ปัญหาเฉพาะทางเทคนิคได้ทันที รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญและร่วมมือพัฒนาทักษะใหม่ในการทำงานได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

รูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ ผู้บริหารห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำร่างนโยบายการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนสาธิต ที่สามารถใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ฯลฯ ให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตในวิถีชีวิตใหม่ และอาจเพิ่มการบริการและกิจกรรมบางอย่างที่ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตไม่เคยมีมาก่อน ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกได้ถึงความเปลี่ยนแปลงและแปลกใหม่ อันส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดียิ่งขึ้นของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนสาธิตเท่านั้น ควรมีการศึกษาจากผู้ให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน รอบด้านยิ่งขึ้น

3.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนในวิถีชีวิตใหม่กับโรงเรียนประเภทอื่น เช่น โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นต้น เพื่อให้เห็นรูปแบบการบริการและกิจกรรม ที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกันตามประเภทของโรงเรียน และอาจพัฒนาไปสู่การเป็นรูปแบบการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนในวิถีชีวิตใหม่ของประเทศไทยได้

เอกสารอ้างอิง

Abrigo, C., & Torres, E. (2022). Face-to-Face with the new normal: libraries' readiness and perspectives toward the changing service environment. *Library Management*, 43(3/4), 280-295.

Bodindecha (Sing Singhaseni) School library. (2019, July 25th). รายละเอียดงานสัปดาห์รักการอ่าน "พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒" วันที่ 5-9 สิงหาคม 2562 [Details of the Love of Reading Week event "Royal Coronation Ceremony 2019" on 5-9 August 2019]. [Facebook]. Retrieved September 15th, 2021, from <https://web.facebook.com/bodinlibrary/photos/a.324734480953964/2481519291942128> [in Thai]

- Bodindecha (Sing Singhaseni) School library. (2021, August 11th). *งานพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน [Development of libraries and learning resources Bodindecha (Sing Singhaseni) School organizes activities for Reading Week]*. [Facebook]. Retrieved September 15th, 2021, from <https://www.facebook.com/bodinlibrary/photos/a.547308595363217/4491324677628236> [in Thai]
- Chulalongkorn University, Office of Academic Resources. (2020). *บริการส่งให้ด้วยใจ สู้ภัย COVID-19 [Service delivered with heart Fight the danger of COVID-19]*. Retrieved September 13th, 2021, from <https://www.chula.ac.th/news/29210/> [in Thai]
- Cox, C. (2020). *Academic libraries will change in significant ways as a result of the pandemic* (opinion). Inside Higher Ed. Retrieved from <https://www.insidehighered.com/views/2020/06/05/academic-libraries-will-change-significant-ways-result-pandemic-opinio>
- Delaney, M., Archbol, J., Cleary, A., Dodd, L., Doherty, P., Brien, T. O., Ricken, J. Waldron, M. (2020). Delivering library services in a time of crisis; Technological Higher Education Association Libraries responding to COVID-19 from March-August 2020. *AISHE-J*, 12(3), 1-16.
- Department of Disease Control. (2020). *ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 [Information for self-protection from the new coronavirus 2019]*. Retrieved September 14th, 2021, from <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/introduction/introduction01.pdf> [in Thai]
- Harris, S. Y. (2021). Covid-19 impact on the Caribbean academic library: Jamaica's preliminary response to people, place, product and services. *Library Management*, 42(6/7), 340-361.
- IFLA School Libraries Section Standing Committee. (2015). *IFLA school library guidelines*. Den Haag, Netherlands: IFLA.
- Igiriza, M., Fadhli, R., Adamy, Z., Ibrahim, C., & Diana, M. (2021). *School Library Service Challenges to Support Distance Learning in The Pandemic: Experiences from High School Libraries in Yogyakarta, Indonesia*. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/6499>
- Jaramillo, M. G. V., & Valencia, J. (2022). Libraries post Covid 19 pandemic: Considerations from Mexico. *Access: An International Journal of Nepal Library Association*, 1(1), 14-23.
- Leelarasamee, A. (2020). *ความรู้ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ สำหรับแพทย์ [Knowledge of new coronavirus infectious disease for doctors]*. Retrieved September 14th, 2021, from <https://www.pidst.or.th/A809.html> [in Thai]

- National Library of Thailand. (2021). *บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ [Information Technology Service]*. Retrieved September 13th, 2021, from <https://www.nlt.go.th/service?id=29> [in Thai]
- Oyelude, A. A. (2022). Technologies changing in the post pandemic era. *Library Hi Tech News*, 39(1), 1-4.
- Pluemsamrungit, P., & Sukanya, P. (2021). *Library and the New Normal in Thailand. Reading Journal Thailand Reading Association*, 25(1), 1-26. [in Thai]
- Public Library in Kaeng Khoi. (2020, May 5th). *E-BOOK ONLINE ห้องสมุดประชาชนอำเภอแก่งคอย อ่านออนไลน์ อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา [E-BOOK ONLINE Kaeng Khoi District Public Library Read online, read anytime, anywhere]*. [Facebook]. Retrieved September 13th, 2021, from <https://www.facebook.com/1406566576077384/photos/a.1407484419318933/3040095332724492/> [in Thai]
- Requirements issued under Section 9 of the Royal Decree. Public Administration in Emergency Situations, 2005 (No. 20). (2011, 16 April). Ratchakitchanubeksa. Book 138 special Part 82 Ngo, pp. 25-28. [In Thai]
- Rohitasthira, B. (2021). *ประกาศ ศษ. เรื่อง การเลื่อนเวลาเปิดภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 [Announcement of the Ministry of Education on the postponement of the opening time of the first semester of the academic year 2021]*. Retrieved September 14th, 2021, from <https://moe360.blog/2021/05/19/19-may-2564/> [in Thai]
- Roong Aroon Library School. (2020, July 1st). *บริการห้องสมุดออนไลน์ โรงเรียนรุ่งอรุณ ช่วงสถานการณ์ Covid-19 [Online library services Roong Aroon School during the Covid-19 situation]*. [Facebook]. Retrieved September 15th, 2021, from <https://web.facebook.com/photo/?fbid=2572457092995363&set=pcb.2572457796328626> [in Thai]
- Samkosed, R. (2021). *สถานการณ์โควิด-19 ในเด็กไทย (อายุ 0-18 ปี) ตั้งแต่มีการระบาดระลอกใหม่ [Situation of COVID-19 in Thai children (0-18 years old) since the outbreak of the new wave]*. Retrieved September 14th, 2021, from <https://www.thaipediatrics.org/Media/media-20210901022138.pdf> [in Thai]
- Sawanpanyalod, N. (2021). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำทางเดินหายใจ พ.ศ.2564 [Guidelines for risk management in hospitals in the event of an epidemic of emerging diseases/recurrent respiratory incidences, 2021]*. Retrieved September 14th, 2021, from https://covid19.dms.go.th/backend///Content//Content_File/Covid_Health/Attach/25640430173605PM_คู่มือบริหารความเสี่ยงรพ%20300464.pdf [in Thai]
- Shumaker, D. (2021). The next normal: The post-pandemic future of library services. *Information Today*, 38(4), 14-16.

- Srinakharinwirot University, Central Library. (2020, May 2nd). *บริการจัดส่งหนังสือถึงมือคุณ ประจำเดือนพฤษภาคม [Book delivery service to you for the month of May]*. [Facebook]. Retrieved September 13th, 2021, from <https://www.facebook.com/libswu/photos/a.339858222700980/3287503407936432> [in Thai]
- Suan Lumpini Discovery Learning Library. (2021, June 9th). *โครงการนิทานสำหรับเด็ก (โควิด:64) [Story Project for Children (Covid 64)]*. [Facebook]. Retrieved September 13th, 2021, from <https://fb.watch/oZBWhfZFle/> [in Thai]
- Winata, A. P., Fadelina, R., & Basuki, S. (2021). New normal and library services in Indonesia: A case study of university libraries. *Digital Library Perspectives*, 37(1), 77-84.
- World Health Organization. (2021). *Coronavirus disease (COVID-19) What happens to people who get COVID-19?*. Retrieved September 14th, 2021, from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>
- Youngsukyng, K. (2020). *การสำรวจการปรับตัวของห้องสมุดในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 [Coping of Libraries in Thailand during the Coronavirus Outbreak 2019]*. *TLA Bulletin*, 64(2), 80-90. [in Thai]